

sten, korets tekst er gennemgående utydelig, orkesterklangen ville have vundet ved større renhed i violinerne, og fløjten's underspilning af udtrykket er nævnt ovenfor.

Men som helhed får værket ved denne sin første indspilning en udførelse, som vi kan være glade for, og som fortjener at indgå i Dansk Musik Antologi.

Torben Schousboe

Carl Nielsen: Saul and David. Opera in 4 acts sung in English. Based on Geoffrey Dunn's translation from the original text by Einar Christiansen. Boris Christoff, Willy Hartmann, Elisabeth Söderström, Alexander Young, Michael Langdon, Kim Borg, Bodil Gøbel, Sylvia Fisher, Mogens Berg, Kirsten Buhl-Møller. Danish Radio Symphony Orchestra and Chorus and the John Alldis Choir, conducted by Jascha Horenstein. UNICORN RHS 343/5

Det er med blandede følelser, man lytter til denne grammofongengivelse af Carl Nielsens grandiose og følelsesladede opera – en »live performance«, som i rillerne fastholder den mindeværdige EBU koncert i Danmarks Radio torsdag den 27. marts 1972, dog med nødvendig korrektion af Sauls monologer i første og fjerde akt samt af forspillet til 2. akt ved senere supplerende studieoptagelser under ledelse af Horensteins assistent Joel Lazar.

På den ene side hilser man med glæde, at operaen nu endelig foreligger indspillet på plader og dermed er lydligt tilgængelig for interesserede over hele verden, og at initiativet hertil fra det entusiastiske lille selskab UNICORN er blevet realiseret på et pladeteknisk og kunstnerisk så højt niveau og med sangere af verdensklasse i solopartierne, hvoraf navnlig Elisabeth Söderström som Mikal og Boris Christoff som Saul hver på sin måde sætter et stærkt personligt præg på udførelsen.

På den anden side må man, trods det i sin tid åbent erklærede hensyn til et internationalt publikum og til grammofonpladernes salgbarhed, ved fornyet overhøring påny beklage, at operaen opførtes på engelsk, og at Jascha Horenstein, der som internati-

onalt dirigent-navn skulle fremme opmærksomheden om optagelsen, i sit tempovalg og sin dynamik ofte afviger mærkbart fra komponistens intentioner. Man mindes Radiooperaens opførelse af »Saul og David« den 23. maj 1960 under Thomas Jensens anderledes indforståede ledelse; måtte den nu foreliggende optagelse vække international opmærksomhed om værket og glæde så mange, at vejen beredes for endnu en optagelse - på dansk og uden de fejl, som desværre endnu skæmmer node-materialet, og med større lydhørhed over for musikkens karakter og symfoniske sammenhæng og for dens stemningsmæssige nuancer.

I mixningen er solisterne trukket frem i lydbilledet, hvilket er til fordel for tydeligheden i deres replikker; men det er synd for Carl Nielsens rigt udarbejdede orkestersats, der i dette værk har så afgørende betydning, f.eks. i duetten mellem Mikal og David i slutningen af 1. akt. Måske er det sket af hensyn til de ikke altid rent spillende strygere i Radioorkesteret og de ikke altid rent syngende damer i Radiokoret. Solisterne er valgt, så deres stemmetyper klart adskiller operaens roller fra hverandre. Elisabeth Söderström er simpelthen

ideel som Mikal, med sin varme og samtidig tindrende stemmeklang og sin rige kunstneriske begavelse. Alexander Young matcher hende godt som David og kan jo ikke gøre for, at interessen i operaens sidste halvdel mere samler sig om Sauls konflikt med sig selv og med Gud. Willy Hartmanns Jonathan erindrer man fra tidligere opførelser og glæder sig over, at præstationen er fastholdt på plade. Som profeten Samuel er Michael Langdon bedst i de to sidste akter, hvor gammelmandsklangen er rigtig; men ellers har han med sit vibrato ikke pondus nok som den eneste virkelige modpol til Saul. Boris Christoff er nok den mest fremtrædende blandt solisterne, dels på grund af partiets vigtighed i operaen, og navnlig på grund af sin mageløse timbre og rige klanglige variation og dramatiske udstråling. Skønt han i det ledsagende teksthæfte åbent erklærer, at han ikke er fortrolig med engelsk, hvad man også let kan høre, borer han dybt i dramaet omkring figuren Saul; en sammenligning med hans Boris Godunov er nærliggende. At han samtidig ændrer ganske mange toner i sit parti og i Sauls dødsscene sænker tempoet radikalt, får være; han giver os en Saul af virkeligt format. Men det ville han også have gjort, hvis han havde sunget på dansk, hvilket i hvert fald ville have givet ham fordelene af rigtige vokalfarver og korrekt sprogtone.

I det hele taget er anvendelsen af engelsk tekst en principiel mangel ved denne optagelse. Det er en unødigt reverens over for et formodet internationalt publikum, tilmed i en så bredt anlagt opera over et emne, som turde være alment kendt i store træk. For overhovedet at få en engelsk tekst til at gå sammen med den så nøjagtigt komponerede musik har man måttet anvende en underlig slags ad hoc opera-engelsk og desuden til tider begå vold på musikkens frasering og rytmik (selvom værre resultater

er set af andre lignende forsøg). Disse forhold bidrager bestemt ikke til at tydeliggøre teksten hos de syngende, hvoraf Radiokorets damer udmærker sig ved specielt uforståelig tekstudtale. Under kompositionen rettede Carl Nielsen utallige steder i Einar Christiansens tekst for at opnå fuld overensstemmelse mellem musikkens og tekstens rytmik og tone; at det lykkedes, ved vi fra opførelser af operaen på dansk; og at man nu med dansk velsignelse spoler denne kunstnerisk så vigtige overensstemmelse ved den første grammofonoptagelse af operaen, må mane til eftertanke. For dirigenten Jascha Horenstein, der døde i 1973, blev denne opførelse af »Saul og David« vel en af de sidste store opgaver. I hans udførelse oplever vi mange klangligt smukke passager i værket, specielt formidlet af orkesterets blæsere; og noget af det smukkeste i optagelsen er scenen hos troldkvinden i Endor, der fint portrætteres af Sylvia Fisher. Til gengæld er der som nævnt ganske mange steder, hvor Horenstein anvender forkerte tempi til stor skade for udtrykket og til ruin for den musikalske sammenhæng over længere stræk. Som særligt tydelige eksempler kan nævnes Mikals scene i 2. akt (»Saa I ham Piger«), hvor tempoet er så langsomt, at Mikals desperation bliver utroværdig og ikke kontrasterer tilstrækkeligt mod den ranke sejrbevidsthed i Jonathans følgende beretning om kampen, og hvor det afsluttende Halleluja-kor til gengæld synges så hurtigt, at bredden og legato-fraseringen går tabt; Samuels kåring af David og den følgende dødsscene i 3. akt er så hurtig, at det ophøjede slet ikke fornemmes og den i sammenhængen nødvendige ro ikke opnås; og endelig forspillene til anden og tredje akt, der begge tages i et tempo - henholdsvis for hurtigt og for langsomt - der strider mod musikkens karakter.

Trods disse indvendinger skal UNI-

CORN-indspilningen af »Saul og David« hilses velkommen. Den indeholder som sagt mange smukke passager; ved sin rollebesætning lægger den op til en udførelse i international klasse; og den er den eneste

på markedet. Forhåbentlig vil den bane vejen for, at der om føje år kan foretages en ny indspilning af operaen og denne gang en endnu bedre.

Torben Schousboe